

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРАЗНИК

Брой 15 • год. XCV • 18 август 2017 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

АУТОПСИЯ
НА ЕДИН
РАЗКОЛ

ОТ ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

На стр. 4

НА КОЛЕНЕ ПРЕД ОЛТАРА НА ОТЕЧЕСТВОТО

Национално честване на 114 години
от Илинденско-Преображенското
въстание в село Славейно

Националните чествания на 114-ата годишнина на Илинденско-Преображенското въстание в родопското село Славейно започнаха на 5 август т. г. с панихида в памет на загиналите във въстанието, отслужена в храма „Св. пророк Илия“ и продължиха с тържествен концерт, митинг и заря. Организатори на честванията са Община Смолян, Съюза на тракийските дружества в България, кметството на Славейно, читалище „Съгласие – 1883“, църковното настоятелство и ГПК „Мурджов пожар“. За първи път беше направена възстановка на събитията около смъртта на Никола Шишманов – знаменосец на околийската чета и участник в Илинденско-Преображенското въстание.

Митингът бе открит от

кмета на село Славейно Тодор Горелов. Председателят на СТДБ Красимир Преманов прочете поздравителен адрес от президента на Република България до организаторите и участниците в честванията. Прочетено бе и приветствие от председателя на Народното събрание Димитър Главчев. (Поздравителни адреси поместваме отделно). Слово произнесе историкът доц. д-р Христо Гиневски – член на Върховния комитет на СТДБ (Словото поместваме отделно). С приветствия към славейновци и гостите се обърнаха зам. кметът на Смолян Марин Захариев и зам. областният управител на Смолянска област Адриан Петров, който предаде и поздравителния адрес на областния управител Недялко Славов. По реше-

ние на Централното ръководство на СТДБ с юбилеен плакет „120 години организирано тракийско движение в България“ бе наградено читалище „Съгласие – 1883“ – Славейно, а кметът на селото Тодор Горелов бе награден със златен медал „Капитан Петко войвода“. Награди получиха също секретарят на читалището Таня Чинкова и Нина Карданова – бивш кмет на селото.

Тук бяха и народната представителка от БСП Дора Янкова, Славка Чакърова – кмет на Община Чепеларе, подп. Кацаров – командир на 101 алпийски батальон, частта, която изпълни военните почести, както и Венко Палчев – кмет на с. Виево, Юлиан Чиев – кмет на с. Петково, Емил Стоянов – кмет на с. Кутела, Вълко Василев-

ски – председател на ГПК „Мурджов пожар“. СТДБ бе представени и от зам. председателите Краснодар Беломорски и Михаил Вълков, членовете на Върховния комитет Величко Пачилов, д-р Елена Алекова и Тодор Корув.

От името на Съюза на тракийските дружества в България венец положиха Красимир Преманов и Кр. Беломорски. Венци и цветя поднесоха и представители на тракийското дружество в Ямбол, което участва в националните чествания.

Кулминацията на честванията бе възстановката на историческо събитие от Сдружение „Родопски хайдутини“. Младите родолюбци пресъздадоха момента, в който знаменосецът Колю Шишманов е ранен и се е самоубил, за да не попадне жив в ръцете на турците. Ролята на Пашата бе изиграна от председателя на сдружението Манол Ружинков, а ролята на майката – от актрисата от Родопския драматичен театър Искра Йосифова, която, за да спаси селото от опожаряване и съселяните си от жестока смърт е принудена да преглътне сълзите си и да каже, че не го познава, че той не е от тяхното село. Празничният ден завърши със празнична заря.

На втория ден на събора в местността „Хайдушки поляни“ пред паметника на преображенци и пред гробовете на Пейо и Кольо Шишманови бяха поднесени венци и цветя.

ПОЗДРАВТЕЛНИ АДРЕСИ

Уважаеми дами и господа от Организационния комитет, уважаеми граждани и гости на Славейно, община Смолян,

Днес е ден, в който се прекланяме пред подвига на героите от Илинденската епопея. Славейно е едно от най-знаковите места в Родопите, което всяка година събира родолюбиви българи и потомци на хиляди българи, дали живота си за Отечеството. В горещите августовски дни на 1903 г. велики български синове проляха кръвта си в името на един стремеж децата ни да живеят в свободна и единна България. Спазвайки завета на храбрите въстаници днес с гордост можем да кажем, че сме свободни и обединени синове на проспериращото семейство на европейските народи.

Илинденско-Преображенското въстание е най-високият връх на националноосвободителната борба и един от най-славните и трагични примери за жертвоготовност в името на родината. Той е естествено продължение на десетилетните борби на българския народ за вяра, свобода и обединение. Нека всички заедно да сведем глави и да се поклоним в знак на признателност пред подвига на илинденци.

РУМЕН РАДЕВ,
президент на
Република България

Уважаеми организатори на Националното честване,

За мен като председател на Народното събрание е чест да поздравя чрез вас участниците в Националното честване, посветено на 114 години от Илинденско-Преображенското въстание. Позволете ми да отправя към всички пожелания за здраве, лично щастие и благополучие. Достойни за уважение са вашите последователни усилия да съхраните и предадете на идните поколения спомена за едно от най-величавите събития в българската история. И тази година патриотичната ви инициатива е израз на синовно преклонение към онези българи, дали живота си за свободата и обединението на отечеството.

Паметните събития от преди 114 години са не само героична страница от нашето минало, основание за самочувствие и гордост, но и послание да бъдем верни на идеалите на въстаниците за равноправие и достоен живот.

Поклон пред на героите от Илинденско-Преображенското въстание.

Искрено ваш ДИМИТЪР ГЛАВЧЕВ –
председател на Народното събрание

ОБЩОТО СЪБРАНИЕ ОБСЪДИ ОПИТИТЕ ЗА РАЗКОЛ

Взе решения за отцепниците

Общото събрание на Върховния комитет на 5 август т. г. започна с едноминутно мълчание, с което бе почетена паметта на ген. Стоян Тонев и Таню Стайковски. След като бе приет дневния ред председателстващият Михаил Вълков, зам. председател на СТДБ, даде думата на председателя Красимир Премянов, която заяви: „Тази година Върховният комитет се събира на общо събрание за трети път. Като ръководен орган на Съюза по устав той е призван да се произнесе по основните въпроси, стоящи пред националната тракийска организация. На първо място за проблемите, произтичащи от опитите за разкол, предприети от председателите на няколко тракийски дружества и то в годината, в която отбелязваме 120 години на организирането тракийско движение. Без да бъдем съдници от последна инстанция, можем да кажем, че подобни действия показват липса на ценности и несериозно отношение към тракийската кауза“. По-нататък той подчерта, че ВК вече определи своята реакция към бургаското и кърджалийското дружество, председателите им бяха изключени от Съюза. Между временно бяхме уведомени за подобни намерения от г-жа Нонка Матова, която е председател на оспорваното в съда ръководство на тракийското дружество в Пловдив, и г-жа Румяна Вълчева, която е везела решение за излизане от Съюза на делегатско съвещание във Варна. Председателят на СТДБ припомни, че голямата ценност не са мащабите на имотите, дадени на тракийци, а отговорността и желанието да отстояваме българщината и тракийската кауза. Нарушава се суверенното право на тракийци и ни налагат волята си чрез делегатски съвещания да решават такива жизнено важни въпроси, които трябва да се решават на общи събрания. В Кърджали тракийците са триста и няколко души, г-н Яни Янев е събрал 83-има, изчакал е един час да събере кворум и взел това решение. В Бургас по-същия начин – с де-

легатско съвещание. Нещо още по-срамно, тракийската организация трябва да е отворена и прозрачна – а те слагат охрана да не допускат тракийци, които желаят да вземат участие в събранието. Не допускат и членове на Централното ръководство, защото знаят, че опитът да манипулират тракийци няма да мине. Тодор Ангелов отишъл при кмета на Малко Търново и казал: Ръководството ми налага да стана член на БКП. Румяна Вълчева казала: „Искат да ни вземат имотите“. Трудно мога да намеря думи за поведението на Нонка Матова, тя не допусна 117 души и представителя на централното ръководство на насрочено делегатско съвещание.

В своето слово по-нататък Красимир Премянов изтъкна, че Съюзът никога не бил политическа организация, макар че през 1990 г. е бил регистриран по Закона за политическите партии и всички тези учредители на Съюза са приели така да бъде. В сегашната ситуация ние сме регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел в обществена полза. Има политически клуб „Тракия“, който е напълно отделна, суверенна и независима партия, с който ние партнираме. Но в нашата политическа практика партнираме с много партии без ДПС и ДОСТ. Ораторът припомни, че Съюзът подкрепи Йорданка Фандъкова за кмет на София. А пред президентските избори организира срещи с кандидати на различни партии и призова тракийци да гласуват по съвест. И опитът да манипулират тракийци, че ние сме отстъпили тракийската кауза на една политическа партия е пълна лъжа.

Второ, никога не сме взимали решения да отнемат имотите на тракийските дружества. Просто сме искали те да изпълняват задълженията. Седем години кърджалийското дружество една стотинка не е дало, прикрива се зад дейността си, която и доста символична. Създателите на нашата организация са предвидили демократизъм, децентрализация, но и задължения за поддържане

на материална връзка със Съюза чрез отчисления от приходите в стопанската дейност и от членския внос. И това го е решил конгрес на СТДБ. Ръководството на съюза от 2011 г. насам не е взимало никакви репресивни мерки – молили сме за съдействие, за разбирателство, защото не е по силите на един или двама души да издържат на собствена сметка една обществена организация. Ако те не харесват председателя Премянов, да бяха предложили да изберем друг, същите хора гласуваха за това централно ръководство когато поискаха вот на доверие всички гласуваха за.

Ние със всички вас искаме да издигнем статута на тракийската организация в защита на национални цели, защита на границата, защита на тракийската кауза, отстояване интересите на тракийци в междудържавни отношения – това не е по силите на едно дружество. Стремим се да тези дружества е да си стопанисват имотите, не да провеждат мероприятия, да си издържат шофьор и кола, да обслужват със средства кръг от хора, които съставляват ръководството. Това е неприемлив модел. Приемливо ли е да бъде предоставен тракийски имот за казино, както е в Бургас? Преди три години г-жа Матова се обърна към ЦР да направи казино в тракийския дом. Възпротивихме се. Оттогава тя започна война. Не участва в големите прояви, организирани от Съюза. Яни Янев не идва на Петрова нива, също прави и Румяна Вълчева, те не дойдоха на масовото тракийско шествие в столицата, където целият съюз протестира, че националната тракийска кауза не среща разбиране.

Нашето разбиране за тракийската база е, че тя не принадлежи на ръководствата, а на тракийците. Ако бе на тракийците от Бургас няма да се дава за казино. А трябва да последваме примера на Елена Мурджева, на Гено Пухов и др., които в сътрудничество с кметовете си създават своя база, която е конкурентна на тия, които я получиха наготово. Ние

не сме свързани с политически партии, а сме достатъчно отдалечени, но и достатъчно близки до тях, за да можем да си партнираме с тях в реализацията на нашата програма.

Пет години след решението на Върховния комитет за въвеждане на единни членски карти, Янев отказва го изпълни, защото в тази карта пише СТДБ и отдолу дружеството. Ние трябва да си проверим членската маса, аз заварих една цифра 71 000 души и 241 дружества. Направихме опити да уточним членския състав, затова ще ни помогне и единната членска карта, тя подчертава и общността и единството на Съюза.

Опитът за отцепване на цели райони не е убедителен и не е състоятелен. Много тракийци с авторитет се обръщат към СТДБ за индивидуално членство.

В край на изложението си Кр. Премянов предложи да му бъде гласуван вот на доверие, но присъстващите решиха, че с участието си на Общото събрание вече са изразили подкрепата си и тази процедура е излишна.

Общото събрание утвърди за член на Върховния комитет председателя на тракийско дружество „Одринска епопея“ Цанко Георгиев Атанасов, в качеството му на представляващо дружеството. Върховния комитет потвърди членството в Съюза на тракийските дружества в България на тракийско дружество „Родопи“ – Велинград, тракийско дружество – гр. Червен бряг, тракийско дружество „Фере“ – с. Ракитница, общ. Стара Загора, прие за член-юридическо лице тракийско дружество „Тракия“ – Крумовград.

А също така прие за член-юридическо лице на СТДБ Националното сдружение „Завръщане към корените; По стъпките на дедите“, при наличието едновременно на следните условия: членовете на сдружението са членове на СТДБ или на съответните тракийски дружества по места; сдружението няма структури в районите, в които има тракийски дружества-членове на СТДБ и дейността на сдружението е съгласувана със СТДБ и

е включена в националната програма на СТДБ и не дублира прояви и чествания Съюза.

Приема предложението на народно читалище „Тракия – 2008“ – Пловдив за сътрудничество със СТДБ чрез договор на съвместна дейност и /или интегрирано сътрудничество между Съюза и читалището.

Отменя по жалби вх.№33/18.06.2017 г. решенията на ТД „Войвода Руси Славов“ – Пловдив, с които жалбоподателите са изключени от дружеството и е прекратено членството им в него като незаконосъобразни и противоречащи на устава на СТДБ и Вътрешните правила за организация работата на СТДБ

Отменя, на основание чл.6 ал.3 т.11 от Устава на СТДБ, взетото на общо събрание на 10.06.2017 год. решение на ТД „Войвода Руси Славов“ за напускане на СТДБ и решението, прието на същата дата, относно промяната на устава на дружеството във връзка с колективното членство на СТДБ.

Върховният комитет взе също така решение да изключи Нонка Дечева Матова от Съюза на тракийските дружества в България и препоръчва на всички тракийски дружества в страната да не допускат нейното членство в тракийска организация. Тя бе изключена от Тракийския женски съюз и освободена от длъжността зам. председател на ТЖС, както и от състава на Върховния комитет и от Централното ръководство на СТДБ с всички законни последици. Не бе освободена от отговорност като член на ВК и ЦР на СТДБ, лично и в качеството ѝ на председател на ТД „Войвода Руси Славов“ и зам. председател на ТЖС.

Прекратено бе членството на Румяна Петкова Вълчева от СТДБ и бе препоръчано на всички тракийски дружества в страната да не допускат нейното членство в тракийска организация. Също така Върховният комитет прекрати членството на Румяна Вълчева от ТЖС и я освободи от длъжността негов председател. Освободена бе от състава на ВК и ЦР на СТДБ с всички законни последици. Не бе

освободена от отговорност като член на ВК и ЦР на СТДБ лично и в качеството ѝ на председател на ТД „Капитан Петко войвода“ и председател на Тракийския женски съюз.

ВК на СТДБ подчертава, че решенията за изключването и прекратяването на членството на Нонка Матова и Румяна Вълчева не са насочени срещу тракийци, членове на съответните две дружества и напомня, че всички те са индивидуални членове на СТДБ.

Внесени бяха корекции в план програмата, утвърдена от ВК на СТДБ на 26 ян. 2017, както следва: Заличава името на Румяна Вълчева като посочен отговорник за проявите във Варненски регион и всички прояви на ТЖС, както и относно Националния възпоменателен тракийски събор в Аврен. Заличава името на Нонка Матова като посочен отговорник за проявите в Пловдивски регион и като зам. председател на ТЖС. Определя за официални гости на всички тракийски събори, прояви и мероприятия само и единствено лицата –членове на Общото събрание и/или управителния съвет на СТДБ.

Върховният комитет утвърди Вътрешните правила за прекратяване на членството в СТДБ.

Решено бе на 9.09.2017 г. да бъде насрочена Национална конференция на Тракийския женски съюз и бе утвърден нейния дневен ред. Елена Мурджева, Геновева Божкова, Иванка Мечева-Колева, Десислава Костова и Елена Алекова бяха определени за лица-координатори между женските дружества по организацията на конференцията на ТЖС.

С друго решение на Върховния комитет по ходът на родните места на тракийци, организиран от СТДБ на 28 и 29.09.2017 г. става част от Националния тракийски събор „Ден на тракийската памет“, провеждан ежегодно в гр. Маджарово.

Единодушно бе приета декларация, предложена и прочетена от председателя Красимир Премянов (*Декларацията помества на стр. 3*)

Върховният комитет на Съюза на тракийските дружества в България на свое общо събрание, проведено на 5 август 2017 г. оценява, че процесите, които се развиват в страната, на Балканите и в света, поставят предизвикателства пред националните държави и изискват единение в техните общества. Глобалните промени създават нови, различни от предходните ситуации и възможности за решаване на проблеми, сходни с Тракийския въпрос.

Организацията на тракийци е основана преди повече от 120 години. Нейните създатели са оценили необходимостта от защита на прокудените от родните им места тракийски и малоазийски българи, продължаване на борбата за обединение на Родината и съхраняване на традициите и културното наследство. В хода на своята дейност организацията е преодолявала много предизвикателства, преживяла е възход и упадък. След своето възстановяване през 1990 г. Съюзът на тракийските дружества си поставя за задача да отстоява конкретните си позиции по въпроса с тракийските имоти, да работи за популяризиране на тракий-

ДЕКЛАРАЦИЯ

на Върховния комитет на СТДБ

ското културно и историческо наследство, за защита на човешките и имуществени права на тракийци и техните потомци, защита на българщината и на тракийските българи, живеещи извън пределите на страната, за поддържане на добросъседски отношения с балканските народи.

С дейността си Съюзът на тракийските дружества в България се превърна в национално отговорна обществено патриотична организация, която последователно отстоява своите цели. С настоящата ДЕКЛАРАЦИЯ Върховният комитет на СТДБ изразява единната воля на своите членове да запази целостта и единството на организацията с ясното съзнание за обществената

необходимост от нашите колективни усилия за защита на националните интереси и единението на българското общество за успешното развитие на България и българския народ. Промените във вътрешен и междуна-

роден план изискват своевременно и съответстващи компетентни реакции на национално ниво, диалог с държавните институции и контакти с външни структури и организации. Опитите за разкол приемаме като

посегателство върху целите на организацията и като потъпкване завета на нейните създатели. Тези опити по същество наливат вода в турската мелница, която работи за заличаване на истината за Османското иго, за доку-

ментите и фактите за РАЗОРЕНИЕТО на българите от Тракия и Мала Азия, които дават законно основание на техните потомци организирано да отстояват своите права и интереси в рамките на българо-турските междудържавни отношения.

Тракийската кауза е общонационална! Отношението към нея е мерило за чистота, зрелост и отговорност, за готовност на дело за участие в борбата за отстояване на интересите на България. СТДБ ще продължи да работи активно за тази кауза и призовава потомците на бежанците от Тракия и Мала Азия да бъдат заедно с нас. Защото единствено СЪЕДИНЕНИЕТО ПРАВИ СИЛАТА, която може да доведе до успех!

ПРЕДАТЕЛСТВО, ВОЕННИТЕ ГО НАРИЧАТ ДЕЗЕРТЪОРСТВО

ПРОФ. Д-Р ДЕЛЧО ПОРЯЗОВ

Претендирам да бъда приет като вестран на тракийската организация – в нея съм от нейното възкресяване, бих казал свидетел съм и на нейното процъфтяване в определени години. Затуй няма да скрия от вас, че с тревога слушам това, което става в тракийския съюз. Тревожи ме, че се намериха хора, които се превърнаха, позволете ми да използвам този епитет – в предатели на тракийската кауза. Мога да бъдеш против г-н Преманов, може да бъдеш против членове на Върховния комитет, но да бъдеш против тракийската организация, не може да се окачестви по друг начин освен като предателство. военните го наричат дезертьорство. В името на какво?

Обикновено в терминологията използваме израза защитници на тракийската кауза. Задаваме ли си въпроса какво е това тракийската кауза, какво трябва да знаем, когато се явяваме нейни защитници. Вероятно могат да бъдат дадени различни тълкования, но ще споделя с вас и не ви задължавам приемете моята позиция. За мен тракийската кауза е признаване на геноцида над тракийските българи през 1913 г. и това трябва да бъде основното искане на тракийската организация, ако тя държи за себе си да бъде национална патриотична организация. Когато написах книгата „Погромът над тракийските българи през 1913 г.“, сред много неща споменах и един основен документ – това е декларацията на комисията „Карнеги“, в която няма нито един българин, а и от меж-

дународници. И там е казано: избити са между 50 и 60 хиляди българи, а това са 20 процента кръгло от броя българи, които живеят в Източна и в Западна Тракия. Кажете ми, това, ако не е геноцид, какво е? Мълчим в името на добросъседството. Трябва да кажа, че мълчим и в определени последни години, изключвам последните декларации на СТДБ. Означава, че има някакво примиренчество. Не мога да приема позицията на Стоян Райчевски, който – да оставим това, че той през 1991–1992 г. се опитваше да раздели Тракийския съюз. Обвинявам го, че в книгата си „Етническото прочистване на българите от Източна и Западна Тракия и Мала Азия (1903–1913–1923)“ сложи в един куп Илинденско-Преображенското въстание, Балканската война, и извършеният частичен геноцид от гърците, когато разселват българите по островите. Райчевски повтори думите на идеолога на ДПС Ахмед Доган, който прокара тази идея – да си мислим дали това са войни или прочиствания. Аз съм против прииначените разбираня за тракийската кауза. Искане ми се Съюзът да бъде единен като защитник на тракийската кауза, а тя е: Турция осъществи геноцид през 1913 г. и това е първият геноцид, след него е над арменците. Искане на второ място, Турция да обещае всичко онова, което заграби – никакви недомлъвки по този въпрос. И трето, да поддържа свежа паметта си с онези историко-културни институции и с паметниците, които съществуват, че там са живели българи. Аз имах намерение да направя в селото

на моите родители Сачанли параклис. Но гърците отказаха да бъде издигнат параклис в село, разрушено и чието население е избито. А мен ме „съветват“, че е прочистване. „Как да приема това“.

Ако са честни тази тракийци, цитирам Яни Янев, цитирам Нонка Матова, цитирам Тодор Ангелов, цитирам и Румяна Вълчева – чиновничката в тракийската организация във Варна, защото тя не е тракийка Тя не носи в сърцето си, в душата си Тракия. Ако си спомняте на едно такова заседание аз я попитах защо си купихте джип, да се разхождате по тракийската организация? Всички замълчаха. Що се отнася до Нонка Матова, както навремето се шегувахме с заешкия генерал, тя е спортен генерал и търси на всяка цена своята изява и своите лични мотиви. Това е просто предателство и Съюзът трябва активно да задейства дела по техните дейности. Не мога да кажа нещо за Тодор Ангелов, но си спомням за Стамат Апостолов, който беше истински тракиец. Но у Ангелов се вижда търсене на служебно издигане в йерархията на българската държава. Аз гласувах всички решения, защото отъждествявам действията на четиримата председатели като предателство. И предлагам да приемем едно морално решение да застанат пред парламента и един час да четат на глас „Съединението прави силата“. А иначе какво могат да направят те отделно, сами освен да задоволят личните си амбиции.

НАПРЕДВА РАБОТАТА ПО „ЕНЦИКЛОПЕДИЯ „ТРАКИЯ“

На 3 август т.г. в сградата на СТДБ – София се проведе работна среща на участниците от редколегията на „Енциклопедия „Тракия“, които разработват най-обемната част от тематика на предстоящото издание. Бяха обсъдени въпроси, свързани с усъвършенстването на общия словник в зависимост от избрания културно-исторически подход към границите на Тракия и мястото ѝ в българската история в различните исторически епохи. Особено внимание бе обърнато на периода от новата и най-новата история, в който големи части от Тракия стават част от българската държава. Бяха направени предложения за допълване на разделите „топонимия“ и „културна история“. Уточни се подходът при прецизирането на подбора на личности и теми, свързани с външната и вътрешната политика по Тракийския въпрос. Подчерта се необходимостта от по-подробното представяне на историята на онези части от Тракия, които остават извън границите на българската държава, както и на регионалните дейци на тракийското гвижение и на краеведческите изследвания.

Продължава работата и на останалите екипи.

Съюзът на тракийските дружества в България насрочва на 9.09.2017 г. в 11.00 часа Национална конференция на Тракийския женски съюз (ТЖС) в гр. София, в Тракийския дом, на ул. Стефан Караджа №7а, при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет на задачите на ТЖС за периода от 2014–2017 г. включително;
2. Приемане на план за работа;
3. Изменения на Статута на ТЖС;
4. Освобождаване на членове на Националния съвет, на председател и зам.председател на ТЖС и избор на ново ръководство – Национален съвет, почетен председател и председател на ТЖС с мандат от 3 години.

АУТОПСИЯ НА ЕДИН РАЗКОЛ

Георги Димитров,
член на Централното
ръководство на СТДБ

„Шампанското е коварно питие. След втората чаша внезапно се оказваш пред трета бутилка. В мозъка ти пукат мехурчета. Фантазията ти работи като прахосмукачка. Всмуква целия околн боклук, а ти имаш чувството, че ядеш орхидеи“.

Из: „Аутопсия на една любов“. Виктор Пасков

Повече от 25 години сме в ситуацията, така колоритно обрисувана от Виктор Пасков. Наливаме се с ужим изискани питиета, неусетно се опиваме, после страдаме. Сами сме си го причинили, но го разбираме късно. А някои даже не схващат какво се е случило.

Историята на демократичния преход у нас спокойно може да се изследва като история на разкола. Разкол в Българската православна църква, разкол в БАН, разкол в писателския съюз, разкол в еврейската общност, разкол в левицата, разкол в десницата, разкол в ЦСКА... История ли казах? Не, това е аутопсия. Точно по Пасков. Защото резултатът от всички тези разколи е летален – дезинтеграция на обществото, политическа конфронтация, разпад на държавността, разгул на бездуховността, растяща бедност и несигурност, демографски срив.

От известно време разколническата зараза обхваща и стоящата доскоро солидно и авторитетно организация на тракийците в България, преминала през много битки и сътресения през 120-годишната си история, изправяла се срещу могъщата Османска империя, дала безброй свидни жертви, но дарила България с хиляди страници историческа слава. Изгле-

ждаше като че ли Съюзът на тракийските дружества в България, възстановен през 1990 г. от Костадин Карамитрев и негови патриотични съмишленици, ще устои на силите на противопоставянето, на разделението и разцеплението, понеже е изграден върху здрава национална опора, неподвластна на конюнктурни страсти и амбиции. Оказа се, че не е съвсем така, че тракийското движение е приютило и лица, които са чакали момента да го яхнат с подбуди и стремления далеч от патриотичните. От пасивна съпротива, през открито противопоставяне, до брутално отцепничество измина своя път една малка групичка самоповярвали си лица, чиито имена ще спестят от уважение към чувствата на мнозинството истински тракийци. Отпор на действията на шепата морални самоубийци, които искат да завлекат със себе си и други в пропастта на безчестието и позора, трябва обаче да бъде даден задължително.

Без да навлизам във всички детайли, истината е, че критиките срещу централното ръководство на СТДБ, членове на което между прочем бяха доскоро самите разколници, са само претекст и параван, с които да се прикрие истинската цел на атаката. Затова трябва да се свали маската, за да лъсне истинското лице на рушителите на общото дело. „Отнемете от тях народа, пресечете болестта, тоест развращението на народа, и от тях няма да остане нищо.“ (Свт. Йоанн Златоуст, Толкование на Послание к ефесянам, Беседа II. Превод: свец. Божидар Главев)

Сред всичките, едно от друго по-нелепи обвинения на разколниците срещу Централното ръководство, особено впечатляващи са твърденията за авторитарен стил на управление и финансова безотчетност. Подобни хора обикновено проектират върху другите собствените си пороци и в случая регионалните „лидери“ обвиняват председателя на СТДБ в нещо, което приляга във висша степен на тях самите. Всеизвестно е, че именно те държат колегите си на изключително „къс повод“ като не се колебаят да изолират и дори изключват онези, които не са съгласни да играят по свирката им или просто мислят иначе. Именно те се стремят да се обградят със свои хора или просто с послушковици.

Знаем какво се случи в тракийското дружество „Екзарх Антим I“ в Бургас, където повече от 200 души, включително бившият председател на дружеството, бяха изключени, без да им бъде обяснено защо, а реалната членска маса на дружеството в момента така и не се знае каква е. Неизвестно е също основанието, на което членове на ръководството на дружеството не са били поканени на делегатското събрание, на което е прокарано решението за напускане на СТДБ. Знае се обаче, че част от обсъжданията, особено онези становища, които обявяват несъгласие с мнението на председателя, не са протоколирани. Знае се също, че през последните две години, средства от бюджета се харчат без да се дава обяснение, че в дружеството няма никаква финансова дисциплина. Бургаски тракийци споделят, че за нуждите на

председателя е закупен с пари на дружеството нов автомобил и назначен личен шофьор – нещо което никой досега в историята на Съюза не си е позволявал. Войводата от Петрованова, моят пращад Стоян Камилски изкарваше прехраната си с помощта на конска каруца. Ако можеше да се надигне от гроба си, дали пък не би изпратил „сглед“ с днешните механизирани „вождове“ хора от смъртните дружини, на които е бил инструктор? Чудя се и как би се почувствал свако ми Янко Христов, ако беше доживял да види кино „Тракия“ в Бургас, на което е бил директор, превърнато в казино!

Сред отличителните белези на днешните разколници са и стриктният информационен контрол, с който държат в подчинение дружествата, които са узурпирали, както и дезинформацията, която се излива навън и трови душите на местната общественоост. Бургаски тракийци с тревога питат верни ли са слуховете, които се разпространяват от местните разколници, че все повече дружества в страната се дистанцират от Централното ръководство и Съюзът едва ли не е пред разпад. Едва ли има нещо по-далеч от истината. Напротив, много честни тракийци вече търсят път към самоорганизиране, създаване на нови дружества или включване в дейността на други структури, лоялни към СТДБ.

Успоредно с помята, която се излива от месеци срещу Централното ръководство и неговия председател, регионалните „тракийски първенци“ решиха да свикат, по един и същи сценарий, съзаклятнически сбирки с предварително селектиран състав, които те обявиха за общи събрания на дружествата. Идентичен с бургаския е и начинът на действие на кърджалийските, пловдивските и варненските тракийски „водачи“: приемане на решения, които пряко нарушават устава на СТДБ; манипулативни медийни изяви, во-

дещи до напрежение сред тракийци; погаване на принципа на равнопоставеност между членовете на СТДБ; извършване на действия, водещи до разцепление и открито прокламиране на идеята за напускане на СТДБ; нарушения на финансовата дисциплина и злоупотреба с обществени имоти; създаване на погрешно впечатление у гражданите за характера на организацията; и др.

Впрочем, досегашните, като че извадени изпод индиги, действия на разколниците, правят идеята им прозрачна – да отмъкнат към себе си максимален брой наивници и когато в един момент преценят, че се е събрала достатъчно критична маса техни симпатизанти, да свикат обща разколническа сбирка, където да се изрази отношение към Съюза в духа на познатите вече формулировки и се обяви създаването на нова „национална“ тракийска организация. Също като по времето на Пименово-Инокентиевия алтернативен синод. Нищо ново под слънцето. Само че не е лошо да си спомним също как завърши цялата тази авантюра, донесла толкова беди на БПЦ и цялото българско общество.

А какви точно са целите на разколниците се вижда ясно. Първо, чрез систематично zlepоставяне на ръководството на СТДБ, да се подрони неговия авторитет и се разколебае единството на Съюза. Второ, собственото падение да се поднесе по героичен начин чрез разработване на идентична псевдоаргументация на рушенето. Трето, което е и крайната цел, да се разбие тракийското движение, а тракийската кауза се замени с груба експлоатация на героически имена и символи, на трагични дати и събития и, основно, на обществено значимите тракийски имоти и други активи – всичко това, с катастрофален обществен и политически анти-ефект, неизбежно предизвикващ въпроса: „В чия полза?“.

И наистина, кой има интерес да бъде разбита най-мощната и вероятно един-

ствена общонационална патриотична неправителствена организация? Кой се страхува от запазване и пренасяне през годините и поколенията на родовата памет, вселенската култура и национална идентичност на българите? На кого пречи споменът за героите от Илинденско-Преображенското въстание и за подвига на воините, загинали край Одрин? На кого е „трън в петата“ последователното отстояване на правата на наследниците на брутално изселените от родните места тракийски българи? На кого не се нрави „разорението“ на тракийци (по Милетич) да бъде наречено със съвременното „геноцид“ (по Конвенцията на ООН). Кой се дразни от решителната реакция срещу всеки опит отвътре или отвън да се посегне по каквото и да е начин върху българщината? Кой иска да заглуши критиките на неоосманистката политика и да притъпи противодействието срещу ислямизацията на страната? Кой, в крайна сметка, се стреми ако не да заличи тотално тракийската организация, то поне да я опитоми политически и да я превърне в културно-просветно дружество от екскурзионно-банкетен тип, със съмнително финансиране на принципа „куче влочи, диря няма“ или по-скоро „който плаща, той поръчва музиката“? И като се огледаме в случващото се у нас и около нас, отговорите започват да изглеждат не толкова трудни.

Маските паднаха, дойде краят на една дълго продължила мимикрия и вече стана ясно кой е тракиец по душа и убеждение и кой е превърнал това гордо призвание в доходоносно занимание или властови трамплин. Няма добри и лоши тракийци, има тракийци и разколници. Добрата новина е, че от тракийците не се изискват нови подходи и практики, те само трябва да останат същите. Защото разколниците с нищо не могат да ги изненадат – нито с въображение, нито с идеи, нито с поведение. Те са като всички други разколници, познати и в нашата, и в световната история. Краят им като правило е печален, а споменът за тях – омерзителен. Тяхната история завършва с появата им, превръща се още при раждането си в аутопсия. Аутопсия на разкола!

БУНТОВНО СЛАВЕЙНО НЕ ПОЗНАВА ПРЕДАТЕЛСТВО

Доц. д-р Христо Гиневски, член на
Върховния комитет на СТДБ, председател
на Историческото дружество - Смолян

114 години отминаха от онова горещо и тревожно лято на 1903 година. Големите летни празници – Илинден и Преображение са белязани от мощен и кървав бунт срещу османлиите в останалите под робство изконни български земи в Македония, Одринска Тракия и Беломорието, Родопите. Хиляди българи се вдигат с оръжие в ръка срещу Турската империя, за се освободят и се слеят в едно със свободното Отечество. Да покажат на света, че тракийските и македонски българи няма да се примирят с робската си участ. От Крушево и Битоля, Охрид и Смилево, до Странджа, Малко Търново и Царево се развя знамето на бунта. То се вее и на родопските върхове и долчинки, за да покаже, че и тук в сърцето на Орфеевата планина, туптят смели и всеотдайни български сърца, че и тук не

е загаснал любовният пламък. Наследниците на родопските възрожденци, на ратниците за Българска църква и училище, за опазване и развитие на българщината са достойни последователи и подемаят борбата, този път с оръжие.

Злощастният Берлински договор разкъса българското землище и върна отново робството в Тракия, Македония и Родопите. В тях отново припламват искрите на бунта. Родопчани се противопоставят на Сенклеровия метеж през 1878 година, търсят подкрепата на капитан Петко войвода и не допускат границата да се премести на север. А когато се създават революционните братства – първите предвестници на революционните комитети, те намират място и в среднородопските селища на юг от Рожен. Включително и в тогавашното Карлуково (днес Славейно). Братството се оглавява от Вълко Шишманов.

По-късно със създаването по примера на Левски на ВМОРО, на ВМК в Ахъчелебийско (Смолянско) се организират местни революционни структури. В селата по поречието на Малка Арда, на Черна и Бяла, на Арда се развива трескава дейност за създаването на комитети, за събиране на средства за оръжие... Всичко това е посветено на идващия бунт. Всички са омаяни от сладката мечата за свободна и обединена България! Нека споменем, че в славейновското братство се включват свещениците Емануил Беев и Ангел Инджов, Никола Хаджипетров, Стойчо Струнчевски, Иван Добровски“ Колю и Костадин Шопови. Споменавам ги, защото

те са началото и оставят до край верни на революционната идея, както цялото село Славейно.

По споразумение между двете организации – ВМОРО и ВМК – един от създадените погранични пунктове за съдействие на четническото движение и на революционните комитети са дава и ръководи от ВВМК. И това е пограничният пункт в Чепеларе, който поема ръководството на Ахъчелебийско и Беломорието. Първоначално този пункт, ръководен от Вълчо Сарафов, полага сериозни усилия за организационното укрепване на местните революционни комитети, за тяхното масовизиране, за снабдяването с оръжие. Създава се и вътрешен ръководен център в село Чокманово. Организират се канали за пренасяне на поща, литература и оръжие. Един от тези канали минава през Караманица или Манастир за Славейно. Постепенно тази организационна дейност минава на заден план, усилията се насочват предимно за събиране на пари, а в отговор оръжие все не идва, или, ако се доставя, е старо и негодно, без муниции. Избухват и вътрешни разправии в пункта, вземат се мерки за сплашване на местните дейци, изисква се пълно и слъпо подчинение, неща, които не са характерни за нрава на родопчани.

прави най-жестоко с тях.

Това братоубийство нанася сериозен удар върху организацията – скоро много нейни членове са арестувани и хвърлени в Одринския затвор – сред тях има и от Славейно. Местните комитети са в много тежко състояние. Стига се до закриването на Чепеларският пункт и преместване ръководството в Славейно. С това започва нов етап в развитието на революционното движение в Ахъчелебийско. По предложение на Гоце Делчев то се оглавява от Пею Иванов Шишманов. Внимателен, въздържан, скромнен, безпределно верен на делото той, ведно с Никола Данаилов и Христо Караманджуков,

работи неуморно, за да изправи на крака революционната организация. Работи да върне вярата на старите дейци, да привлечат младежите във великото дело.

Благодарение на Пею Шишманов и другите дейци от Славейно и околната цялото село практически се включва в революционния кипнеж. Работи се така, че в Славейно няма нито едно предаване, нито един провал – нещо уникално за българското революционно движение. Само за пет месеца клетва полагат 107 члена на местния комитет, 4 от които са жени. Привличат се и българи мохамедани от околните селища. Не случайно един от ветераните на

движението пише: „Пею постави организацията на само в своето село, но и в цялата околия на недосегаема висота. В Славейно се шепнеше от уста в уста, в Родопите, а и цялото македоно-одринско движение не се познава друг по-честен, по-благороден свой деец.”

Така се стига до историческото лято на 1903 година! Ръководството на организацията съумява да я заздрави, да я подготви за идващия бунт. Само оръжието все още го няма и не достига. То е крайно недостатъчно даже за четнически действия. Още повече, че в планината са настанени доста турски гарнизони. Опитите да се вземе решение и тук в Средните Родопи да се вдигне бунт не успяват. И в централното ръководство на ВМОРО, и на конгреса на Петрова нива, и на родопското Оборище – Свети Дух, надделява мнението, да не се вдига населението на бунт, а да се водят четнически действия, с които да се задържат турските сили в Среднородопите и така да се подпомогнат въстаналите райони в Странджа и Одринско, в Македония. Ахъчелебийско се разделя на 5 района със съответни чети, които кръстосват зоните си и държат турците в напрежение.

Когато на 19 август Преображение, 1903 г. въстанието пламва и в Одринско, четническата дейност се засилва. Правят се опити, макар и неуспешни за взривяване на ж.п. линията за Солун. Броят на четниците достига до 150. Те задържат близо 10 000 турска армия и с това подпомагат въстаналите райони в Одринска Тракия и Македония. Четите непрекъснато сноват от баир на баир и принуждава турските части да ги преследват, без да могат да влязат в отрит бой. Макар и скромнен, приносът на родопското население в Илинденско-Преображенското въстание е от значение, а ролята на Славейно. Забележителна!

В дните, когато честваме 114 годишнина от този всенароден бунт, трябва да се поучим от едномислието и единодействието на славейновци в борбата. Да оставим назад противоборствата и вътрешните разпри и да работим заедно за просперитета на България. Не може да не ни радва, че за първи път България и Македония отбелязаха заедно тази годишнина. Това е първа крачка към преодоляване на изкуствено създадените митове, на антибългарски действия от македонските ръководства след 1946 година, на титовизма и сърбоманството, а така също и на нашите грешки по отношение на Македония.

Да бъдем горди от стореното от нашите славни предшественици за свободата ни! Да пребъде паметта на героите и постигнатото от тях за Отечество!

Слово, произнесено на 5 август т.г. на тържествения митинг в с. Славейно

НЕЗАЛИЧИМА ДИРЯ

„Тях и огън ги е горял и ятяган
ги е сякъл, но българският им дух
остава непреклонен и жив пред
праговете на времето.“

Ивайло Балабанов

Втори откъс от книгата на Тонка Василева за малоазийските българи, очаквайте следващите

■ Пристанище Бандърма, откъдето бежанците са тръгвали за Мала Азия

В новата българска история бежанският проблем възниква официално веднага след решенията на Берлинския конгрес от 1878 г. Именно в този период след Руско-турската освободителна война (1877–1878 г.) големи групи българи от Тракия, Македония и Банат поемат към Княжество България. Сред тях са и групи семейства от селата Гьобел и Мандър, поставили началото на бежанския поток от българската колония в Мала Азия.

Най-активен бил притокут на малоазийци около 1890 г., след което прекъснал.

По време и след Балканските войни турското правителство си поставило за цел да принуди българите да напуснат Мала Азия и имотите си, които, без да им бъдат заплатени, да бъдат отдадени на идващите турски бежанци (мухаджир) и загубилите право да живеят в Европейска Турция черкези. Осъзнали своята несигурност и безпомощност да се справят с обстоятелствата, малоазийските българи предприели стъпки за преселване в България, с ясното съзнание, че ако ще мрат, по-добре да е в родината.

Към края на 1913 г. в Българската легация и Генералното консулство в Цариград започнали да пристигат представители на българските села в Мала Азия с молба за уреждане на изселването им в България. Пратеници на селата заминали и за България, за да уговорят размяна на имотите с турци или турски села, които са решили да се изселят в Турция. В някои от случаите се стигало до споразумения, но те били бързо осуетявани от турското правителство. То съветвало сънародниците си да продават имотите си, а не да ги разменят, като им обещаващо безплатно имоти и къщи в Мала Азия.

Първият официален писмен документ във връзка с изселването на малоазийските българи е доклад с Изх. № 9550 от 19 декември 1913 г. на министър-председателя и министър на вътрешните работи и народното здраве д-р В. Радославов до Министерския съвет, който гласи:

До Министерския съвет

В Мала Азия, около Бандърма има около 30 села, населени с близо 60 000 души българи, които са изпратили специална депутация да молят да бъдат улеснени, за да

се преселят в нова България, около морето, защото турците ги заплашвали, че ако не се преселят доброволно, ще бъдат изгонени.

Според дадените от депутацията сведения, българите от споменатите села били готови да продадат недвижимите си имоти, за да се преселят в Царството, ако държавата им отпусне български параходи, които да ги вземат, заедно с багажите им, от пристанището Бандърма и ги докарат в България.

Това като долагам, моля почитаемия Министерски съвет да постанови да се наемат на държавна сметка нужните параходи, които да пренесат българите от Малоазийския бряг в пределите на царството, като им се даде възможност да се заселят по беломорското крайбрежие, което народните интереси изискват да бъде заселено с българи.

Министър:

(п) Д-р В. Радославов [1]

В отговор на доклада Министерският съвет приел Постановление № III от 4 януари 1914 г., с което постановява: „Одобрява се да се наемат на държавна сметка нужните параходи, които да пренесат българите от Малоазийския бряг в пределите на царството, като им се даде възможност да се заселят по беломорското крайбрежие, което народните интереси изискват да бъде заселено с българи“.

Много унижения, грабежи, ужаси, издевателства и убийства съпровождали бежанците до качването им на параходите.

Милка Ламбова Джамбазова от село Брани поле, Пловдивско, разказва: „Това го помня от моята баба Злата, майка на моята майка от село Суют, Мала Азия. През 1914 година, когато започнало изселването на селото, жителите му започнали да се прибират към

пристанището в Бандърма. Дядо ми Христо, с трима братя и една сестра (омъжена за грък), не могли да тръгнат, защото дъщерята на един от братята му била тежко болна, на смъртен одър. Чакали я да почине и тогава да тръгнат. След като починала и направили девет дена от смъртта ѝ, четирите семейства решили да тръгнат. Сутринта станали рано да издоят овцете, за да закусят с мляко децата и всички останали. Дядо имал към 80 овце. Когато отишли до кошарата, черкезите дояли овцете. Не разрешили на дядо и чичо дори да влязат в нея. Върнали се вкъщи и решили да вземат сирене за път, но турците не им позволили. Тръгнали за Бандърма само със сух хляб в торбите. Минали покрай нивите. В колата гледали шест гладни деца, едното от които бебе. Баба помолила да спрат и да наберат боб (бакла), за да дочпят на децата и да залъгват глада им, но мъжете не се съгласили. „Те са скрити навсякъде, може да ни изтребят“ – отсекли те.

Успели да се качат на парахода. Всички били в него, когато баба Злата вижда вуичко (нейния брат) с двете си дъщери да бързат към пристанището. Докато те пристигнат, параходът тръгнал. Развикали се хората, че на пристанището има българи, но било късно. Като видял, че няма да могат да се качат, бащата хванал двете си дъщери и се хвърлил с тях в морето, да не ги остави в ръцете на турците. Едната от тях била омъжена за офицер, избягал в българската армия, а другата – мома“.

На 4 май 1914 г. с парахода „Цар Фердинанд“ от пристанището Кемер заминала петата група за Дедеагач с 814 души от селата Чаталтепе, Урумча и Еникьой.

Какво си спомня за този

ден Стайка Маврудова, моята баба, бежанка от Урумча, разказ, който съм слушала от ранно детство. „Приведени класовете от зърно, кошарите пълни с добитък, а ние тръгнахме с кой каквото може да вземе в две ръце, някои само с торба хляб за път. Писъци и плач огласяваха селото. Животните неспокойно мучаха, сякаш усещайки предстоящата раздяла. Поглежахме къщите, нивите, животните и обезумяли бързахме към колоните от хора, тръгнали за пристанището Кемер. Начело на нея вървеше голям човек на бял кон (тя не можеше да назове името му, но покъсно стана ясно, че става дума за Злати Чолаков). По пътя за пристанището, въпреки турската стража, колоната често беше нападна от черкези и мухаджир. Дърпах нанизите от жените, претърсвах мъжете за пари. Докато стражарите дойдеха до това място, те вече нападаха други хора, на друго място.“ Поради лошата хигиена и липсата на достатъчно храна по пътя умирали бебета и малки дечица, родилки и възрастни хора.

Интересен е нейният разказ и за преживяното на парахода. „Стъпвайки на него, безгранична радост изпълни хората. Морето почервения от хвърлените във водата фесове. Писнаха гайди. Заляляха се хора. Изведнъж всичко утихна и сякаш дъхът на хората спря. „Параходът потъва“ се носеше от уста на уста. „Изхвърляйте товар!“ – заповяда капитанът. Какво се хвърляше, не можеше много да се види, но всичко се оправи. Пристигнахме живи в Дедеагач, но почти без нищо“.

Въпреки немалкото протестни ноти от българска страна, насилията и своеволията над българите от страна на турците и черкезите продължили. В Мандър били настанени 300 мухаджир-

ски семейства и българите били заставени да напуснат селото преди жътва. На 23 май 1914 г. от пристанище Бандърма за Дедеагач отпътувала седма изселническа група. Това били семейства от Коджа бунар и Ново село, общо 900 души. Последните жители на Мандър и Киллик, общо 1120 души, напуснали Мала Азия с осма група на 28 май с английския параход „Белжън кинг“, плаващ под белгийски флаг.

Не по-малко драматично било изселването на жителите на Стенгелкьой, околия Бига. Те били заставени да напуснат селото до 1 час. Въоръжени турци, предвождани от представители на властта, влезли в селото и започнали стрелба, грабежи, побой на жителите, заплахи за убийство. Без да могат да вземат дори дрехите си, стенгелкьойци бягали към пристанище Кемер, което се намирало на четири часа път от селото. Там били натоварени на параход „Неджиб“ под турско знаме, с изгонени от селата гърци, откарани в Солун, а след това върнати в Дедеагач.

Преживяното от жителите на Стенгелкьой потвърждава и текста на телеграмата изх. № 1546 на Комисията по настаняване на бежанците в Дедеагач до министър-председателя Радославов: „Днес по обед пристигнаха тук с парахода „Надежда“ под турско знаме изгонените 320 души бежанци българи от с. Стенгел, Дарданели. Понеже в същия параход имало от тамошните места 5000 изгонени гърци, параходът заминал от Кемер за Солун. Гръцките власти настоявали нашите бежанци да слязат, обаче те упорствали и параходът потеглил за тук.“

Изгонените наши българи са голи и боси, дали им срок един час да напуснат селото Стенгел и (те) пеша заминали за пристанището Кемер без всякакъв багаж. По пътя срещнали са ги въоръжени турци, обискирали ги и ограбили всичките пари, от жените – нанизите. Добитъкът е ограбен още в селото по заповед на каймаканина от Кемер, който лично взел участие. Те са всички земеделци, преселени преди 50 години от Костурско“.

Последната десета група тръгнала на 11 юни 1914 г. Това били жителите на

селата Тьойбелен и Хаджипаункьой, общо 568 души, прогонени от турците с насилие и грабежи. Така била ликвидирана българската селска колония в Северозападен Анадол.

Подобно било положението и на българите, живеещи в градовете на Мала Азия. Те също били заставени за кратки срокове да напуснат домовете си. В голямата си част това били заможни хора – търговци, собственици на магазини и занаятчийски работилници, на немалки площи от лозя и маслинови насаждения. Те живеели в хубави градски къщи с модерно за времето си обзавеждане. Всички те били ограбени от мухаджирите, изгонени от домовете си и отведени по различни гръцки острови. Българите от град Кемер били стоварени на остров Митилини, а тези от Измир след перипетии изпратени в Пирея. Оцелялото след грабежите имущество на българите било продадено от турските власти на търг. Не така стояли нещата за турците в България. Те живеели спокойно и обработвали земята си както преди. Продавали имотите си, когато желаели, и безпроблемно напускали България, за да се заселят в Турция.

Несправедливо ще бъде, ако не се посочи отношението на местното турско население от околните села към малоазийските българи. То било далеч по-различно от това, което демонстрирали властимащите и разбойническите елементи. Неведнъж през годините те се застъпвали пред влиятелни турци за някой българин, за българско село или за решаването на важен техен проблем. Малоазийци вярвали, че оцеляването им през Балканската война дължат на тях, на тяхната молба пред чуждестранните представители и влиятелни турци да бъдат пощадени. Понякога, разбрали за грозящата ги опасност, турците намирали начин и средства да ги предупредят и предпазят в името на доброто съседство, което поддържали. И през последните трудни за българите години те им помагали и ги пазели от набезите на черкезите и турските разбойници. Малоазийските българи разказвали за оказаната им от тях помощ и при самото изселване – кола за превозване на семейството до пристанището, храна, известявали ги за устроените по пътя засади от въоръжени черкези и мухаджир. Оставили трайна диря от доброта, отзывчивост, услужливост в сънародниците ни, те си спомняли и разказвали за тях, за добрите съседи и приятели от Мала Азия.

[1] ЦДА Ф. 176 К. оп.2, а.е. 1496, л.5.

[2] ЦДА Ф. 176 К. оп.2, а.е. 1496, л.22-23.

[3] Пак там, Ф. 176 К. оп.2, а.е. 1496, л.220.

Продължава в следващия брой

■ Към края на 1913 г. в българската легация в Цариград започнали да пристигат представители на българските села от Мала Азия

НА ГОСТИ НА ВИДИНСКАТА СВЕТА МИТРОПОЛИЯ

На 15 юни, учители, ученици и представители на тракийското дружество „Одринска епопея“ от гр. Стара Загора и Казанлък, посетиха Видин и Видинска света митрополия. Гостите бяха посрещнати при гробницата-мавзолей на Антим Първи от Негово Преосвещенство Белоградчишкия епископ Поли-

карп, архимандрит Исаак и йеромонах Максим. Пред Мавзо-

лея епископ Поликарп с кратки сло-

ва приветства гостите и ги поздрави от името на Негово Високопреосвещенство Видинския митрополит Дометиан. Посещението на гостите от Стара Загора и Казанлък, е организирано от Регионалния съвет на тракийските дружества

– Стара Загора и тракийското дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора по повод 200 годишнината от рождението на Екзарх Антим Първи. От името на тракийци от Стара Загора бе поднесена на епископ Поликарп икона с образа на Света Богородица, като дар от дружеството, както и книгата „Памет

за Тракия“ на Петра Мечева. Епископ Поликарп връчи на учениците „Илюстрирана Библия“ с икона на Спасителя, за благословение и поощрение, а на всички присъстващи икона с образа на Света Троица. Бе посетен и старинния храм „Св. Пантелеймон“, както и други светини на Ви.

НА СЪБОРА В „ПОПОВИ ЛИВАДИ“

В местността „Попови ливади“, се проведе традиционен събор, организиран от Община Гоце Делчев по повод 114-та годишнина от избухването на Илинденско – Преображенското въстание. Заупокойна молитва за загиналите в Илинденско – Преображенското въстание и молебен за здраве отслужи Негово Високопреос-

вещество Неврокопски митрополит Серафим. Слово за въстанието произнесе големият български историк проф. Андрей Пантев.

Пред паметника на Гоце Делчев бяха положени венци и цветя в знак на признателност и преклонение пред паметта на участниците във въстанието. От името на Съюза на

тракийските дружества в България венец пред паметника положиха председателят на СТДБ Красимир Премянов и Краснодар. Беломорски – заместник-председател на ЦР на СТДБ. Съборът продължи с празничен концерт, в който участваха Николина Чакърдъкова и Неврокопският танцов ансамбъл.

ТРАКИЙЦИ ОТ ЯМБОЛ – В РОДОПИТЕ

Членове на ямболското тракийско дружество участваха в националните чествания по случай 114 години от Илинденско-Преображенското въстание в село Славеино, те поднесоха венци и цветя на паметниците. Разгледаха храма „Св. пророк Илия“ и изложбата в читалището. На другия ден групата се запозна с културно-исторически и природни обекти в Смолян.

В горещ августовски ден групата по художествено слово към читалище „Тракия 2008“ – Хасково отбеляза 75 години от разстрела на Н.И.Вапцаров. Бяха прочетени спомени на негови приятели, писма до негови близки и любими стихотворения на поета!

КУЛИНАРЕН ФЕСТИВАЛ В ИВАЙЛОВГРАД

Международен фестивал на традиционните храни, поминък и занаяти „Кулинарното наследство на Тракия“ стягат ивайловградчани. Събитието ще се проведе на 2 септември.

В древната Орфеева планина и в щедрата земя на Тракия се раждат най-вкусните и уханни плодове и билки, убедени са местните

хора. Затова и гроздето е кехлибарено уханно. А смокини, фурми, нарове са събрали във вкуса си слънцето и легендите на Тракия, вярват още те. Природата и богатата история са оставили своите отпечатъци върху обичаите, поминъка на местното население, което пази и съхранява уникалните си традиции и вкусните традиционни кулинарни ястия.

ДУМИ НА БЛАГОДАРНОСТ

Председателят на СТДБ Красимир Премянов е получил на 2 август т.г писмо, подписано от генералния консул на Република България в Истанбул Ангел Ангелов, в което четем:

„През май 2017 г. Генералното консулство на Република България в Истанбул съвместно с българската общност в Истанбул и Българското неделно училище „Св. Кирил и Методий“ и тракийско дружество „Георги Сапунаров“ – Хасково отбеляза Деня на българската култура и славянската писменост.

С присъщата за тракийци съпричастност председателят на тракийско дружество „Георги Сапунаров“ г-н Кирил Сарджев изрази готовност дружеството да организира кампания за осигуряване на учебници и учебни помагала за Българското неделно училище за учебната 1917–1918 г.

С голямо задоволство Ви уведомявам, че кампанията приключи успешно и с активното съдействие на ръководството на тракийско дружество „Георги Сапунаров“ – гр. Хасково и лично на неговия председател г-н Кирил Сарджев учебните помагала са осигурени и доставени на ръководството на училището в Истанбул.

С настоящото писмо от името на учителския колектив на училището и лично от свое име, изразявам благодарност на тракийската организация в Хасково за успешното реализиране на тази прекрасна инициатива.

Уверен съм, че и в бъдеще Генералното консулство на Република България в Истанбул съвместно със Съюза на тракийските дружества в България, ще реализира успешно и други инициативи, с които ще укрепваме българския дух и ще популяризираме българското културно-историческо наследство в поверения ни консулски окръг.“

ПРЕДСТОЯЩО

„БОГОРОДИЧНА СЪПКА“

На Старозагорските минерални бани на 26 и 27 август т.г. ще се състои Националният тракийски фолклорен събор „Богородична съпка“. Организатори са Община Стара Загора, Съюзът на тракийските дружества в България, тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора, Кметство Старозагорски минерални бани и Обществото за фолкор. Според статута на събора в него участват: групи, представящи народни традиции и обичаи; фолклорни певчески и инструментални групи, танцови групи и ансамбли и индивидуални изпълнители.

Като официални гости на събора каним да присъстват всички дружества и техни ръководни органи членове на СТДБ, както и физически лица членове на Върховния комитет съобщиха от Тракийско дружество „Одринска Епопея“.

trakia.stzagora.com

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Георги ДИМИТРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Художничка от Варна реди изложба в Славейно „Уста Славо“

На 5 август т.г. в народно читалище „Съгласие – 1883“ в село Славейно, община Смолян, бе открита първата самостоятелна изложба на Сияна Илиева Струнчева, художник-педагог, която синтезира поредица нейни изяви в областта на изобразителното, приложното и фотографското изкуство.

Изложбата бе част от Националния тракийски събор за честване 114 години от Илинденско-Преображенското въстание.

Идеята за изложбата „Уста Славо“ (майстор Славо) се ражда, когато Сияна рисува върху стара врата от долап камбанарията на храм „Св. пророк Илия“ в село Славейно,

построена от майстор Славо Райчевски.

Славо Т. Райчевски е роден през 1861 г. в Славейно. Един от най-талантливите майстори-строители, сътворил забележителни постройки. През лятото на 1931 г. лично построява камбанарията, открита на Великден 1932 година. Починал през 1943 година.

Уста Славо Т. Райчевски е дядо на нейния свекър Никола Христов Струнчев и прадядо на съпруга ѝ Христо Николов Струнчев.

По този начин село Славейно е естественото и логично място, където да се подреди изложбата. Нещо повече – по идея на дъщеря ѝ Йолина Христо-

ва Струнчева, изложбата е благотворителна, с цел събиране на средства за ремонта на сградата на старото училище, сега Изложбен заслон.

Авторката се чувства емоционално свързана с Родопите и поради факта, че баща ѝ Илия Петров Пеев също е родом от родопското село Жребичко.

Сияна Струнчева разкрива своята носталгия и мили спомени, рисувайки предмети от бита, които свързва със своите баби и дядовци, както и такива от къщата на свекъра си, рисува пейзажи от селото и околността. Авторката се вълнува от

природата и в много от работите, идеята се движи около камъка и дървото. Експериментира, работейки с различни материали и основи – корк, шкурка, парчета дърво. В изложбата са включени и фотографии на авторката. За рамки използва стари прозорци, намерени в хляфа (обора), а някои сама изработва с подръчни материали – дървени летви, канап, тел.

Изложбата на Сияна Струнчева „Уста Славо“ (майстор Славо) ще бъде експонирана до 31 август 2017 г.

■ Портрет на Дора и Славо Райчевски

■ 100 години музика

■ Камбанарията на храм „Св. пророк Илия“

■ Съдби